

***PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY
W OLSZTYNIE***

***RAPORT
O STANIE SANITARNYM
ROK 2015***

CZEŚĆ: A – POWIAT GRODZKI - OLSZTYN

*Opracowali: Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Olsztynie
Pod kierunkiem: Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie*

Olsztyn 2016 r.

I. WSTĘP

Szanowni Państwo

Mam przyjemność przedstawić raport o stanie sanitarno – higienicznym powiatu olsztyńskiego. Zawiera on zadania i problemy zdrowotne, nad którymi jako instytucja powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego sprawuje nadzór Państwowa Inspekcja Sanitarna. Sprawujemy nadzór nad warunkami środowiska, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami, higieny w zakładach pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, nad warunkami higieniczno-sanitarnymi obiektów użyteczności publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów, w których udzielane są świadczenia zdrowotne.

Szeroki zakres prowadzonego nadzoru skierowany jest na ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, a także służy zapobieganiu powstawania chorób, zwłaszcza chorób zakaźnych i zawodowych. Do obowiązków Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy również szeroki zakres działalności oświatowo – zdrowotnej i promocji zdrowia, realizowany poprzez programy ogólnopolskie, wojewódzkie, a także lokalne.

Mam nadzieję, że raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podejmowania działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w naszym powiecie. Liczę też, że raport przyczyni się do lepszego poznania zadań, jakie na rzecz zdrowia publicznego społeczeństwa wykonuje Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Państwowy Powiatowy Inspektor
Sanitarny w Olsztynie

Teresa Pomy

II. Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2015 r.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Olsztynie realizowali ustawowe zadania mające na celu ustalenie stanu faktycznego i jego zgodności z obowiązującymi wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi.

W 2015 r. **skontrolowano 3215 podmiotów** spośród 6627 objętych nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Olsztynie.

W ciągu roku przeprowadzono w nadzorowanych obiektach **5036 kontroli, 1023 dochodzenia** epidemiologiczne, rozpatrzono **250 wniosków** ludności o interwencję. Liczba wniosków ludności o interwencję wzrosła w odniesieniu do 2014 r. o 3,3 % i zwiększa się systematycznie.

Wykorzystanie materiału kontrolnego w działalności administracyjnej i egzekucyjnej w 2015 r. przedstawiało się następująco:

- wystawiono **868** decyzji merytorycznych (postępowanie represyjne),
- wystawiono **1324** decyzje płatnicze,
- nałożono **255** mandatów na sumę: **58.500,00 zł**,
- nałożono 8 kar pieniężnych na kwotę **205.000,00 zł**.

Ponadto wydano **1121 decyzji** na wniosek podmiotów, wynikający z zadań ustawowych (na przeprowadzenie ekshumacji, decyzje o zatwierdzeniu zakładów spożywczych i tzw. alkoholowe, o spełnieniu wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą, o zatwierdzeniu środków transportu, o uznaniu choroby zawodowej itp.) oraz szereg opinii i innych dokumentów.

Szczegółowa analiza stanu sanitarno-epidemiologicznego jest przedstawiona przez poszczególne komórki organizacyjne PSSE w 2 częściach:

A. Dotyczącej powiatu grodzkiego - Olsztyn

B. Dotyczącej pozostałych miast i gmin powiatu olsztyńskiego

Zarówno działania oświatowe, zadania wynikające z zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, materiał kontrolny nadzoru bieżącego jak i wyniki badań laboratoryjnych mają zastosowanie w realizacji przedsięwzięć profilaktycznych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa sanitarnego powiatu olsztyńskiego.

III. Charakterystyka miasta i powiatu olsztyńskiego.

Powiat olsztyński leży w centralnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Zajmuje powierzchnię 2.926 km²; jest największy obszarowo w województwie i trzeci co do wielkości w kraju. Obszar ten cechuje nagromadzenie terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, które stanowią o jego atrakcyjności przyrodniczej. Powiat i miasto Olsztyn liczy około 297320 mieszkańców. Należą do niego:

- Olsztyn - największe miasto i stolica województwa warmińsko - mazurskiego, powiat grodzki Olsztyn, stolica powiatu ziemskiego olsztyńskiego. Miasto Olsztyn jest jednym z najpiękniejszych miast Polski, leży w dolinie rzeki Łyny. Ponadto przez miasto przepływają dwie inne rzeki: Wadąg i Kortówka. W swych granicach administracyjnych ma 11 jezior, wiele mniejszych akwenów wodnych, a także duży zwarty kompleks lasu miejskiego. Miasto zajmuje obszar 88 km². Z ogólnej powierzchni miasta jeziora i rzeki zajmują 9,9%, a lasy i zadrzewienia 22,7%. Lasy, parki, jeziora i łąki mają bezpośredni wpływ na atrakcyjność zamieszkania

w Olsztynie i powiecie i niewątpliwie są jednym z czynników decydujących o jakości życia.

- Powiat Olsztyński obejmuje obszarem 12 gmin, w tym 5 miejsko-wiejskich tj.: Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Jeziorany, Olsztynek i 7 wiejskich: Dywity, Jonkowo, Gietrzwałd, Kolno, Purda, Stawiguda i Świątki.

STRUKTURA POWIATU OLSZTYŃSKIEGO

Wyszczególnienie		Powierzchnia Powiatu	Dane demograficzne		
			Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
A	Powiat grodzki – miasto Olsztyn	88 km²	174.083	81.013	93.070
B	Pozostałe miasta i gminy powiatu olsztyńskiego:	2.838 km²	123.237	60.968	62.269
1	Barczewo	320 km ²	17.504	8.707	8.797
2	Biskupiec	290 km ²	19.128	9.293	9.835
3	Dobre Miasto	259 km ²	16.117	7.914	8.203
4	Dywity	161 km ²	11.187	5.562	5.625
5	Gietrzwałd	172 km ²	6.485	3.230	3.255
6	Jeziorany	211 km ²	7.954	3.905	4.049
7	Jonkowo	169 km ²	7.133	3.603	3.530
8	Kolno	179 km ²	3.282	1.647	1.635
9	Olsztynek	372 km ²	13.999	6.912	7.087
10	Purda	318 km ²	8.505	4.237	4.268
11	Stawiguda	223 km ²	7.777	3.823	3.954
12	Świątki	164 km ²	4.166	2.135	2.031
Razem: Powiat olsztyński (A + B)		2.926 km²	297.320	141.981	155.339

Źródło danych: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Dane demograficzne – Ludność. Stan i Struktura w Przekroju Terytorialnym. Stan w dniu 30.06.2015 r.

IV. Ocena stanu sanitarno-higienicznego część A – powiat grodzki Olsztyn

W 2015 r. na terenie miasta Olsztyn skontrolowano **2045** podmiotów spośród 3849 objętych nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie.

W ciągu roku przeprowadzono w nadzorowanych obiektach **2993** kontrole, **569** dochodzeń epidemiologicznych, rozpatrzono **175** wniosków ludności o interwencję. Liczba wniosków ludności o interwencję w odniesieniu do 2014 r. utrzymała się na zbliżonym poziomie. Wykorzystanie materiału kontrolnego w działalności administracyjnej i egzekucyjnej w 2015 r. przedstawiało się następująco:

- wystawiono **492** decyzje merytoryczne (postępowanie represyjne),
- wystawiono **776** decyzji płatniczych,
- nałożono **167** mandatów na sumę: **38.650,00 zł**,
- nałożono 8 kar pieniężnych na kwotę **205.000,00 zł**.

Odnotowano wzrost liczby wydanych decyzji administracyjnych, nałożono więcej (o 3) kar pieniężnych w odniesieniu do 2014 r., liczba mandatów utrzymana na tym samym poziomie. Ponadto wydano **740 decyzji na wniosek podmiotów**, wynikających z zadań ustawowych (na przeprowadzenie ekshumacji, decyzje o zatwierdzeniu zakładów spożywczych i tzw. alkoholowe, o spełnieniu wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą, o zatwierdzeniu środków transportu, o uznaniu choroby zawodowej itp.) oraz szereg opinii i innych dokumentów.

Szczegółowa analiza stanu sanitarno-epidemiologicznego jest przedstawiona przez poszczególne komórki organizacyjne PSSE:

1. EPIDEMIOLOGIA

Zadania:

- Stały nadzór, koordynacja i realizacja szczepień ochronnych w powiecie.
- Sporządzanie ocen i analiz dotyczących wykonawstwa szczepień ochronnych w powiecie.
- Sporządzanie zamówień i dystrybucja szczepionek do terenowych punktów szczepień.
- Nadzór nad transportem i prawidłowym przechowywaniem szczepionek (łańcuch chłodniczy, zachowanie daty ważności).
- Nadzór nad stanem sanitarno-higienicznym oraz przestrzeganiem procedur p/epidemicznych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.
- Działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych przewodu pokarmowego.
- Działalność p/epidemiczna w zakresie schorzeń przenoszonych poprzez przerwanie ciągłości tkanek.
- Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną na mocy porozumienia.

Liczba obiektów wg ewidencji – 550.

Działania przeciwepidemiczne podejmowane były przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie w roku 2015 m.in. po otrzymaniu zgłoszenia o podejrzeniach lub rozpoznanych przypadkach chorób zakaźnych i zakażeń lub zgłoszenia o dodatnich wynikach badań w kierunku czynników chorobotwórczych. Polegały przede wszystkim na ustaleniu źródła zakażeń, mechanizmów, które umożliwiły transmisję czynników chorobotwórczych, dróg którymi się przenosiły, a także ustalenia osób z kontaktu, które były narażone na zakażenie lub zachorowanie. Celem prowadzonych dochodzeń było zapobieżenie rozprzestrzenianiu się chorób, objęcie nadzorem epidemicznym i lekarskim osób chorych i narażonych na zakażenie.

Analizując sytuację epidemiologiczną miasta Olsztyna za rok 2015 w grupie bakteryjnych i wirusowych zakażeń przewodu pokarmowego, zauważamy spadek liczby stwierdzonych salmonelloz oraz nosicieli salmonelloz, biegunek u dzieci do lat 2 oraz zachorowań na nieżyty wywołane przez rotawirusy. Odnotowano wzrost liczby zakażeń jelitowych wywołanych przez *Campylobacter* oraz jeden przypadek zachorowania na czerwonkę. Zmniejszyła się liczba zachorowań na ospę wietrzną, boreliozę, nagminne zapalenie przyusznicy, zapalenie mózgu w tym wirusowe zapalenie mózgu przenoszone przez kleszcze. Zmniejszyła się także liczba pogryzień przez zwierzęta i tym samym liczba osób szczepionych przeciwko wściekliźnie. Natomiast zwiększyła się w odniesieniu do 2014 r. liczba zachorowań na krztusiec, płonicę. Wzrosła liczba chorób szerzących się drogą krwi

w tym wirusowe zapalenie wątroby typu C. Także wzrosła liczba nowo wykrytych zakażeń HIV oraz liczba zachorowań przenoszonych drogą płciową. W roku 2015 odnotowano znaczny spadek zachorowań na gruźlicę.

Bieżące kontrole sanitarne w placówkach służby zdrowia prowadzone były w oparciu o roczny harmonogram kontroli oraz dodatkowo w zależności od wyników poprzednich kontroli lub aktualnych problemów i potrzeb.

Zakres kontroli obejmował stan sanitarno-techniczny obiektów, przestrzeganie procedur p/epidemicznych oraz wykonawstwo szczepień zgodnie z kalendarzem szczepień ochronnych.

Stan sanitarno-techniczny placówek służby zdrowia ulega poprawie, w 2015 roku przeprowadzono modernizację i/lub rozbudowę kilku obiektów. Na terenie miasta Olsztyna zarejestrowano 20 nowych podmiotów leczniczych.

Program szczepień ochronnych w Polsce opracowywany jest na podstawie badań stanu uodpornienia populacji i w zależności od sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w kraju i na świecie. Uwzględnia on również sugestie Światowej Organizacji Zdrowia, które zawierają programy eradykacji chorób zakaźnych realizowanych przez większość krajów świata. Celem programów jest zredukowanie liczby zachorowań i zgonów z powodu chorób zakaźnych poprzez zaszczepienie przeciw tym chorobom wszystkich dzieci.

W grupie szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży poniżej 20 lat przeprowadza się szczepienia przeciw: WZW typu B, gruźlicy, błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, odrze, śwince, różyczce, Haemophilus influenzae typu B.

W grupie osób szczególnie narażonych na zakażenie stosuje się szczepienia obowiązkowe przeciw ospie wietrznej oraz zakażeniom Streptococcus pneumoniae, wścieklicznie, tężcowi, błonicy, gruźlicy, WZW typu B oraz w sytuacjach zagrożenia epidemicznego przeciwko durowi brzuszemu.

Podobnie jak w latach poprzednich tak i w roku 2015 realizacja Programu Szczepień Ochronnych była wysoka, dla większości szczepień obowiązkowych osiągnięto prawie 100% poziom zaszczepienia, wymaganego 95% poziomu zaszczepienia nie udało się osiągnąć dla szczepień ochronnych przeciw odrze, śwince i różyczce u dzieci w drugim roku życia.

Uzasadnione przypadki niezaszczepienia dzieci wiązały się z potwierdzonymi przez lekarzy specjalistów trwałymi lub okresowymi przeciwwskazaniami zdrowotnymi do szczepień, z opóźnieniami z powodu np. pobytu za granicą, zmianą miejsca zamieszkania rodzin i brakiem informacji o tym fakcie w macierzystych przychodniach, które nie miały możliwości przekazania kart szczepień do placówek w nowych miejscach zamieszkania.

Natomiast nieuzasadnione odstępstwa od szczepień najczęściej wynikały z postaw rodziców, którzy nie podali istotnego powodu odmowy. Wobec tych rodziców wszczęto w 2015 r. 34 postępowania administracyjne.

Sekcja epidemiologii ściśle współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną w zapobieganiu i zwalczaniu chorób odzwierzęcych. W 2015 r. przekazano 227 meldunków dotyczących obserwacji zwierząt w związku z pokąsaniem ludzi.

2. HIGIENA KOMUNALNA

Zadania:

- Nadzór nad zaopatrzeniem ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.
- Ocena bezpieczeństwa zdrowotnego wody. Kontrola jakości wody przeznaczonej do spożycia oraz nadzór nad obiektami służącymi do zaopatrzenia ludności w wodę.
- Wydawanie ocen higienicznych dotyczących materiałów kontaktujących się z wodą.
- Pozyskiwanie od przedsiębiorstw wodociągowych wyników badań jakości wody przeprowadzanych w ramach kontroli wewnętrznej.

- Nadzór nad stanem sanitarnym basenów kąpielowych oraz ocena przydatności wody do kąpiel.
- Nadzór nad właściwym przygotowaniem miejsc zabaw dla dzieci z uwzględnieniem badań parazytologicznych piasku z wybranych piaskownic miejskich.
- Opiniowanie zgłaszanych imprez masowych.
- Nadzór nad stanem sanitarnym środków transportu publicznego.
- Ocena jakości wody ciepłej pod kątem obecności bakterii Legionella w szpitalach, hospicjach (zakładach opieki paliatywnej) i zakładach opiekuńczo-leczniczych.
- Nadzór nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi tj. przechowywaniem, transportem i ekshumacją.
- Prowadzenie monitoringu jakości wody w kąpieliskach w okresie letnim.
- Wzmocniony nadzór nad bazą noclegową miasta w sezonie turystycznym – kontrole hoteli, pensjonatów, przystani wodnych, pól namiotowych.
- Podejmowanie działań w celu zapobiegania, likwidacji lub minimalizowania nieprawidłowości sanitarno- higienicznych w obiektach użyteczności publicznej.
- Rozpatrywanie podań o interwencję wnoszonych przez obywateli, w szczególności pod względem zagrożeń zdrowotnych występujących w środowisku mieszkalnym np. zawilgocenie i zagrzybienie lokali mieszkalnych.
- Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną na mocy porozumienia oraz z innymi organami w sprawach sanitarnych.

W ewidencji sekcji jest 1061 obiektów. Nadzorem w 2015 r. objęto:

- obiekty użyteczności publicznej – 536,
- wodociągi – 5,
- kąpieliska – 5.

Wodociąg publiczny miasta Olsztyna pracował w oparciu o 5 stacji uzdatniania wody, których stan techniczny nie budził zastrzeżeń. Jakość wody w wodociągu miejskim była systematycznie nadzorowana poprzez badanie 8-9 próbek wody pobieranych co miesiąc oraz na podstawie wyników pozyskiwanych od PWiK w Olsztynie, wykonywanych w ramach kontroli wewnętrznej. W sezonie turystycznym sprawdzono stan techniczny i 3-krotnie zbadano wodę z 5 źródeł ulicznych (czterpalnych) znajdujących się na terenie miasta.

Woda dostarczana mieszkańcom Olsztyna zarówno pod względem mikrobiologicznym jak i fizykochemicznym odpowiadała wymaganiom sanitarnym zawartym w stosownym rozporządzeniu. Znajdujące się na terenie miasta Olsztyna wodociągi lokalne, również miały wodę odpowiadającą wymaganiom sanitarnym.

Kontrolą urzędową objęto 5 kąpielisk w Olsztynie: 4 nad Jeziorem Krzywym i 1 nad Jeziorem Skanda. Stan sanitarno-porządkowy tych kąpielisk i znajdujących się przy nich plaż nie budził zastrzeżeń. Jakość wody we wszystkich kąpieliskach w ciągu całego sezonu turystycznego odpowiadała wymaganiom sanitarnym określonym w załączniku nr 1A do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpiel (Dz. U. Nr 86, poz. 478). W miejscu wykorzystywanym do kąpiel nad jeziorem Kortowskim woda również odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

Na terenie miasta skontrolowano także stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej: 232 zakłady fryzjerskie, 156 gabinetów kosmetycznych, 29 zakładów fryzjersko-kosmetycznych, 6 gabinetów tatuażu i 42 gabinety odnowy biologicznej. W przypadku stwierdzenia uchybień w tych obiektach, osoby odpowiedzialne ukarano mandatami karnymi. Wydano 4 decyzje administracyjne dotyczące między innymi: zabezpieczenia wejść do zakładów przed napływem zimnego powietrza, odnowienia ścian lub sufitów, niewłaściwej wentylacji, itp.

Stan bazy noclegowej / hotele, pensjonaty i pokoje gościnne/ systematycznie ulega poprawie, stan techniczny dobry, pokoje są czysto utrzymane, prawidłowo postępuje się z bielizną pościelową.

W 2015 r skontrolowano obiekty kulturalne np.: Warmińsko-Mazurska Filharmonia, Obserwatorium i Planetarium Astronomiczne, kina „Helios” i „Multikino”, Miejski Ośrodek Kultury; stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

W ramach nadzoru sanitarnego skontrolowano również dworce i usługi transportowe: 16 autobusów komunikacji miejskiej, 4 autobusy PKS, 1 samochód do przewozu bielizny oraz 13 wagonów pociągów Inter City, 7 wagonów Przewozów Regionalnych i 1 stateczek spacerowy Warmiabus. Podczas kontroli nie stwierdzono usterek sanitarnych.

Stan sanitarny olsztyńskich cmentarzy i domów przedpogrzebowych nie budził zastrzeżeń. Przeprowadzono także kontrole 21 samochodów służących wyłącznie do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Ponadto oceniono sposób przeprowadzenia 4 ekshumacji.

Nadzorem sanitarnym objęto tereny rekreacyjne w okresie letnim: 28 placów zabaw dla dzieci, z 27 piaskownic pobrano piasek do badań na obecność jaj pasożytów. W 2 przypadkach stwierdzono obecność jaj Toxocara. Zarządcy niezwłocznie wymienili piasek.

W obiektach sportowych takich jak: Hala Widowiskowo-Sportowa „Urania”, Stadion OSiR przy ul Piłsudskiego, Stadion „Warmia” przy ul. Sybiraków bieżący stan sanitarny był zachowany. Niemniej obiekty te są mocno wyeksploatowane i wymagają gruntownych remontów. Systematycznie badana jakość wody w basenach kąpielowych zarówno pod względem mikrobiologicznym jak i fizyko-chemicznym odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

W ewidencji sekcji znajduje się 89 budynków wielokondygnacyjnych wyposażonych w urządzenia zsypane, w 13 skontrolowanych stan techniczny dolnych komór zsypanych oraz bieżący stan sanitarny był zachowany.

Sekcja higieny komunalnej nadzoruje stan sanitarny zaplecza 6 szpitali i 24 domów pomocy społecznej. Stan sanitarny tych obiektów nie budził zastrzeżeń.

W 2015 r. pobrano do badań 14 prób wody ciepłej użytkowej: 6 z niecek basenowych, 6 ze szpitali i 2 z Domów Pomocy Społecznej. W 4 obiektach wydano decyzje z nakazem natychmiastowej poprawy jakości wody. We wszystkich przypadkach przedstawiono pozytywne wyniki badania wody, nakaz wyegzekwowano.

3. HIGIENA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Zadania

- Sprawdzanie zgodności funkcjonowania przedsiębiorstw z zasadami obowiązującego prawa w zakresie nadzoru nad żywnością, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami.
- Podejmowanie skutecznych i spójnych działań interwencyjnych w przypadku powzięcia informacji o zagrożeniu dla zdrowia/życia konsumenta np. zgłoszenie zatrucia pokarmowego.
- Natychmiastowe podejmowanie działań w systemach wczesnego ostrzegania o produktach niebezpiecznych: RASFF i RAPEX.
- Ocena bezpieczeństwa środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

- Graniczne kontrole sanitarne żywności pochodzenia niezwierzęcego, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przywożonych z państw trzecich i wywożonych z terytorium Unii Europejskiej.
- Ocena realizacji wdrożonych przez przedsiębiorców systemów kontroli wewnętrznej opartych na zasadach HACCP, stosowania zasad dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej w działalności.
- Szkolenia i upowszechnianie wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i higieny żywności w świetle zmieniającego się prawa żywnościowego.
- Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną na mocy porozumienia oraz z innymi organami.
- Informowanie i udostępnianie materiałów edukacyjnych w przypadku pojawienia się nowych zagrożeń.

Nadzorem objęto :

- w roku 2014 – 2709 obiektów ogółem, w tym miasta Olsztyna 1754,
- w roku 2015 – 2695 obiektów ogółem, w tym miasta Olsztyna 1536.

W obiektach kontrolowano przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa żywności podczas produkcji, magazynowania, transportu i obrotu (produkcję i obrót w określonym zakresie żywności pochodzenia zwierzęcego nadzoruje Inspekcja Weterynaryjna). Ponadto interesowały nas warunki żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego, materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, kosmetyki oraz inne wyroby mogące mieć wpływ na zdrowie ludzi.

Ocena stanu sanitarnego zakładów dokonywana jest na podstawie jednolitych obowiązujących w kraju kryteriów. Kontrole urzędowe w zakresie nadzoru nad żywnością przeprowadza się bez wcześniejszego uprzedzenia podmiotów. Najczęściej występujące nieprawidłowości odnotowywane w zakładach to: niezachowanie należytego stanu sanitarno-technicznego, zaniedbania w zakresie bieżącej czystości sprzętu, urządzeń, pomieszczeń; wykorzystanie przestrzeni roboczych niezgodnie z przeznaczeniem; znakowanie wyrobów własnych niezgodnie z przepisami prawa żywnościowego; wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia bądź daty minimalnej trwałości; nieprawidłowo prowadzone procesy technologiczne (np. brak dezynfekcji jaj, obróbka warzyw w kuchni); brak segregacji przechowywanych towarów (surowce, półprodukty, wyroby gotowe przechowywane razem); dokumentacja z zakresu dobrej praktyki higienicznej/produkcyjnej niekompletna albo niezgodna ze stanem faktycznym, brak kontroli wewnętrznej. Osoby odpowiedzialne ukarano mandatami karnymi, wdrażano postępowanie administracyjne. W sytuacji stwierdzenia rażących zaniedbań, zagrażających zdrowiu konsumentów wydawane są decyzje o czasowym unieruchomieniu zakładów i/lub wstrzymaniu produkcji (w roku 2014 wydano 2 decyzje, w roku 2015 – 4 decyzje).

Z każdym rokiem właściciele istniejących obiektów przeprowadzają prace modernizacyjne, dzięki czemu poprawiają warunki higieniczno-zdrowotne w obszarze magazynowania żywności, obróbki wstępnej, stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia, funkcjonalności pomieszczeń, itp.

W 2015 r. skierowano 3 wnioski do Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o wymierzenie kary pieniężnej na podmioty gospodarcze w związku z niedopełnieniem obowiązków.

Podczas kontroli zakładów produkcyjnych oceniano wnikliwie oznakowanie produktów w zakresie zgodności informacji na etykietach z obowiązkami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...), w większości zakładów przedsiębiorcy stopniowo dostosowują się do obowiązujących

przepisów. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 piekarni i 1 ciastkarni, w szczególności dotyczyły one: nie uwzględnienia w wykazie składników substancji dodatkowych (polepszaczy) użytych do produkcji, braku informacji o substancjach powodujących alergie lub reakcje nietolerancji itp.

Szczególnym nadzorem objęta jest tzw. żywność prozdrowotna, która cieszy się coraz większym zainteresowaniem, nie tylko ze strony producentów, ale również konsumentów. Do grupy tej żywności należą m.in. środki spożywcze wzbogacone, suplementy diety, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Bardzo ważne jest prawidłowe oznakowanie, które nie może wprowadzać w błąd konsumenta i deklarować np. właściwości leczniczych środka spożywczego. Zakwestionowano 3 suplementy diety z uwagi na nieprawidłowe znakowanie. Przedmiotem kontroli nad żywnością prozdrowotną było również spełnienie przez podmioty obowiązku zgłoszenia do Głównego Inspektoratu Sanitarnego o pierwszym wprowadzeniu lub zamiarze wprowadzenia do obrotu środków spożywczych z tej grupy.

Istotnym tematem realizowanym w 2015 r. było funkcjonowanie zasady tzw. traceability czyli systemu pozwalającego na identyfikację dostawców i odbiorców żywności. Podczas kontroli zakładów szczegółowo analizowano dokumentację towarzyszącą dostawom tj. faktury VAT, handlowe dokumenty identyfikacyjne, dokumenty WZ oraz oznakowanie produktów. Zakłady obrotu, produkcyjne i inne posiadają systemy umożliwiające zidentyfikować żywność, ale w części wymagają dopracowania głównie w zakresie wyodrębnienia konkretnych partii danego produktu, co jest istotne przy podejmowaniu sprawnych działań w przypadkach zawiadomień RASFF.

W minionym roku stwierdzono pojedyncze przypadki podejmowania przez przedsiębiorców działalności w zakresie obrotu/produkcji żywności lub materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością bez wcześniejszego ustawowego zarejestrowania i/lub zatwierdzenia działalności, w tym również podmioty prowadzące działalność tylko o charakterze logistycznym lub sprzedaż przez Internet, w związku z czym wdrożono postępowanie administracyjne.

Ważnym narzędziem w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności jest realizacja w sposób elastyczny procedur opartych na zasadach systemu HACCP, stosowania zasad dobrej praktyki higienicznej - GHP, dobrej praktyki produkcyjnej - GMP. Analogicznie do roku poprzedniego, w trakcie prowadzonych kontroli, pracownicy sekcji HŻŻiPU udzielali instruktażu w zakresie funkcjonowania systemu.

Ocenę jakości zdrowotnej środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przeprowadzono w ramach: urzędowej kontroli żywności, monitoringu, granicznej kontroli importowanych i eksportowanych towarów.

Próby poddawane są badaniom laboratoryjnym zgodnie z „Harmonogramem rocznym poboru prób”. Wykonuje się badania środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością producentów krajowych (z zakładów produkcji i obrotu), pochodzące z krajów UE i w ramach importu lub eksportu. Ponadto badania żywności lub tzw. próby czystościowe wykonuje się w przypadku działań interwencyjnych, takich jak zatrucie pokarmowe.

W 2015 roku przeprowadzono badania 202 prób środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, zakwestionowano 3 próbki suplementów diety ze względu na nieprawidłowe znakowanie. Pobrano również do badań laboratoryjnych 9 próbek wymazów sanitarnych z naczyń, sprzętu i rąk pracowników podczas dochodzenia epidemiologicznego w obiekcie, w związku z podejrzeniem zatrucia pokarmowego. Zakwestionowano ogółem 3 wymazy ze względu na ponadnormatywną ilość bakterii oraz obecność bakterii z grupy coli.

Prowadząc działania w zakresie bezpieczeństwa żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków bierzemy czynny udział w pracach sieci:

- Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF - Rapid Alert System for Food and Feed),
- Wspólnotowego Systemu Szybkiego Informowania (RAPEX) - najczęściej dotyczy kosmetyków, itp. produktów przeznaczonych dla konsumentów, dostarczonych i udostępnianych im, z wyjątkiem środków farmaceutycznych, niektórych wyrobów medycznych, żywności i pasz.

Systemy te są ustanowione przez prawodawstwo wspólnotowe i służą do szybkiej wymiany informacji pomiędzy państwami członkowskimi a Komisją, w celu określenia środków i działań dotyczących produktów, stanowiących poważne zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa konsumentów. W 2015 r. w ramach systemu RASFF podjęto działania na podstawie 32 powiadomień. Dotyczyły głównie żywności w związku z obecnością m.in: niezadeklarowanych substancji w suplementach diety; przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów substancji o działaniu rakotwórczym; zanieczyszczenia produktów bakteriami chorobotwórczymi lub fragmentami szkła, a także w związku z brakiem na etykiecie informacji o obecności w produkcie składników alergennych. Otrzymano również zawiadomienia dotyczące produktu z grupy materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością tj. przekroczenia dopuszczalnego limitu migracji substancji o działaniu kancerogennym dla człowieka w nylonowej łyżce oraz w związku ze stwierdzeniem migracji kadmu z obszaru obrzeża kubka.

Państwowa Inspekcja Sanitarna zajmuje się również oceną jakości żywienia. Pod pojęciem żywienia zbiorowego należy rozumieć organizację żywienia pozadomowego większych grup ludności. Głównym celem żywienia zbiorowego jest zaspokajanie potrzeb żywieniowych poszczególnych grup społeczeństwa, np. w placówkach służby zdrowia, zakładach karnych, przedszkolach, żłobkach itp. Racjonalne żywienie jest jednym z najistotniejszych czynników środowiska sprzyjających zachowaniu korzystnego stanu zdrowia i samopoczucia.

Nieracjonalne i niezbilansowane żywienie to czynniki, które odgrywają istotną rolę w etiopatogenezie ok. 80 chorób. W jednej ze stołówek szkolnych na podstawie oceny raportów magazynowych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie bilansowania ilościowego posiłków. Bilans energetyczny średniej dziennej racji pokarmowej wymagał poprawy, zawyżony był procent energii pochodzącej z tłuszczu. Odnotowano również zaniżoną podaż witaminy C. Ocenę jakościową zaplanowanych jadłospisów dokonano: w 1 stołówce szpitalnej, 4 stołówkach żłobków, 2 stołówkach szkolnych, 23 stołówkach przedszkolnych, oceniono 2 jadłospisy podczas wypoczynku letniego dzieci i młodzieży. Odnotowano zastrzeżenia np. podawanie najmłodszym produktów ciężkostrawnych; w posiłkach śniadaniowych nie uwzględniano mleka i jego przetworów; w posiłkach obiadowych nie uwzględniano źródeł białka zwierzęcego lub sezonowości owoców i warzyw np. w okresie letnim podawano dzieciom surówki z kapusty kiszanej i ogórki kiszone; zastosowano produkty wysoko przetworzone itp.

Pracownicy stołówek oraz firm cateringowych chętnie uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez PSSE w Olsztynie.

Zaobserwowano również, że personel posiada wiedzę z zakresu racjonalnego żywienia, zdaje sobie sprawę z faktu, że odpowiednio urozmaicona dieta chroni młode organizmy dzieci przed niedoborami składników odżywczych.

4. HIGIENA PRACY

Zadania

- Nadzór nad przestrzeganiem przez pracodawców przepisów z zakresu higienicznych warunków pracy i narażenia zawodowego występującego na stanowiskach pracy.
- Ocena działań profilaktycznych zapobiegających wystąpieniu schorzeń o podłożu zawodowym w nadzorowanych zakładach.
- Kontrola w zakresie wprowadzania do obrotu przez podmioty produktów biobójczych pod kątem przestrzegania zakazu stosowania substancji czynnych, które nie mogą wchodzić w skład produktów biobójczych, zgodnie z decyzjami Komisji Europejskiej.
- Kontrola przestrzegania przez pracodawców przepisów i zasad bhp podczas usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji programu „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.
- Uczestnictwo w realizacji projektu sieci CLEEN (dotyczy projektu Unii Europejskiej odnoszącego się do nadzoru nad chemikaliami).
- Zebranie informacji z zakresu legalnego obrotu prekursorami narkotyków.
- Kontrola w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania w działalności zawodowej substancji i preparatów chemicznych zgodnie z rozporządzeniem WE 1907/2006 – REACH i CLP.
- Kontrola w zakresie wprowadzania do obrotu detergentów i środków powierzchniowo-czynnych przez producentów zgodnie z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniach Komisji Europejskiej (WE Nr.907/2006).
- Kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących artykuły spożywcze.
- Kontrola warunków pracy pracowników zatrudnionych w podmiotach leczniczych.
- Kontrola przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub produktów, co do których zachodzi podejrzenie, że są środkami zastępczymi.
- Rozpowszechnianie zdrowego stylu życia w miejscu pracy.

Na terenie miasta Olsztyna skontrolowano przez sekcję 71 zakładów pracy. Są to przedsiębiorstwa prowadzące różnorodną działalność: sprzedaż paliwa, naprawa samochodów, sprzedaż i produkcja chemii gospodarczej i innych chemikaliów, szycie odzieży, zakłady analityczno – badawcze, produkcja konstrukcji metalowych, agregatów prądotwórczych, mebli, produkcja artykułów spożywczych, budowlana, inne świadczące szeroko rozumiane usługi w tym zakłady lecznicze, baseny, transport pasażerski i towarowy oraz usuwanie i przetwarzanie odpadów.

Ważnym aspektem nadzoru nad warunkami pracy jest przestrzeganie terminów przeprowadzania badań laboratoryjnych w środowisku pracy. W 2015 r. w trakcie sprawowanego nadzoru bieżącego, w części kontrolowanych zakładów stwierdzono brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych, w związku z tym wystawiono 20 decyzji administracyjnych nakazujących przeprowadzenie stosownych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy. Przeprowadzone i przedstawione do wglądu wyniki badań środowiskowych w 2 zakładach wykazały przekroczenie normatywów higienicznych tj. hałasu i wibracji. W związku z powyższym

zobowiązano pracodawców do obniżenia natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia do wartości dopuszczalnych. Z tematem tym wiąże się również obowiązek prowadzenia rejestru czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy. W 2015 r. stwierdzono brak takiego rejestru w 6 zakładach spośród skontrolowanych, zobowiązano pracodawców do założenia i prowadzenia dokumentacji na bieżąco.

W Olsztynie jest 18 zakładów o szczególnym zagrożeniu. Do kategorii tej zalicza się zakłady, w których występują czynniki rakotwórcze jak: ekstrakty rozpuszczalnikowe z lekkich destylatów naftenowych, benzen, benzo(a)piren, procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie WWA obecne w sadzy węglowej, smołach węglowych i pakach węglowych, azbest, dichromian potasu, chromian potasu, tlenek etylenu, 2-naftylo-amina, chromu związki sześciowartościowe, związki kadmu, kobaltu i arsenu.

Również w 2015 roku przeprowadzono 42 kontrole w podmiotach wprowadzających do obrotu i stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących nadzoru nad chemikaliami w tym 8 dotyczyło sprzedaży wkładów do e-papierosów. W większości zakładów stwierdzono uchybienia np. niepełna ocena ryzyka zawodowego, która nie uwzględniała pracy z chemikaliami, brak aktualnych instrukcji stanowiskowych dotyczących stosowania i magazynowania substancji chemicznych i ich mieszanin, brak właściwych środków ochrony indywidualnej, spisu stosowanych substancji i preparatów chemicznych, kart charakterystyki preparatów niebezpiecznych, itp.

W ramach nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych przeprowadzono kontrole sanitarne pod kątem przestrzegania zakazu stosowania substancji czynnych, które nie mogą wchodzić w skład produktów biobójczych, zgodnie z decyzjami Komisji Europejskiej i dyrektywą 98/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady. Kontrole przeprowadzono w 2 zakładach, które wprowadzają do obrotu produkty biobójcze oraz w 15 zakładach, w których te produkty są stosowane. W 5 zakładach stwierdzono naruszenie przepisów.

Na terenie Olsztyna funkcjonuje 8 podmiotów zajmujących się wprowadzaniem do obrotu prekursorów narkotykowych kat. 2 i kat. 3 oraz 18 podmiotów stosujących te prekursory. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 13 kontroli w przedsiębiorstwach stosujących prekursory narkotykowe. Usterek nie stwierdzono.

Kontrolowano również zakaz przestrzegania wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych. Działania były podejmowane w związku z wystąpieniem nagłych zachorowań młodych ludzi z objawami zatrucia po zażyciu produktów zakupionych w sklepie w Olsztynie. Zatrucie tego rodzaju substancjami może okazać się niebezpieczne dla życia i zdrowia ludzkiego, z uwagi na brak informacji o składzie produktu, nie jest możliwe ustalenie sposobu właściwego leczenia osoby, która trafia do placówki medycznej. W skali roku przeprowadzono 11 kontroli, zabezpieczono 9586 sztuk produktów (wycofano ze sprzedaży) i pobrano do badań 23 próbki produktów, które przekazano do badania w specjalistycznym laboratorium. W wyniku analiz stwierdzono, że oferowane do sprzedaży produkty zawierały substancje niedozwolone, np: UR – 144, pentedron, 3-MMC, 4-metylo-NN-dimetylokatynon itd. Budowa oraz właściwości psychoaktywne wymienionych substancji pozwalają na zakwalifikowanie ich jako środki zastępcze tzw. dopalacze lub narkotyki projektowane zgodnie z ustawą z dnia 25 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. W każdym przypadku mając na względzie zabezpieczenie zdrowia i życia ludzi wdrożono postępowanie administracyjne. Wystawiono łącznie 23 decyzje merytoryczne: zakazujące wprowadzania do obrotu produktów ujawnionych w toku kontroli, nakazujące zaprzestania prowadzenia działalności przez podmiot gospodarczy,

zatrzymujące produkty na czas niezbędny do usunięcia zagrożenia oraz przeprowadzenia badań albo o zniszczeniu produktów. Nałożono na podmioty kary pieniężne.

W 2015 r. przeprowadzono 23 postępowania w sprawie chorób zawodowych, uznano chorobę zawodową w 5 przypadkach na terenie miasta Olsztyna. Ogólna liczba stwierdzonych chorób na terenie nadzorowanym wynosi 15 z powodu: obustronnego trwałego odbiorczego ubytku słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowanego hałasem, zespołu cieśni w obrębie nadgarstka, boreliozy, wirusowego zapalenia opon mózgowych.

5. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

Zadania

- Nadzór nad warunkami do utrzymania higieny w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych.
- Nadzór nad warunkami do utrzymania higieny w żłobkach i klubach dziecięcych.
- Nadzór w celu zapobiegania wszelkim zagrożeniom fizycznym, chemicznym i biologicznym wynikającym ze specyfiki pracy ucznia we wszystkich typach szkół, ze zwróceniem szczególnej uwagi na:
 - ocenę zgodności mebli szkolnych z Polską Normą oraz dostosowanie mebli (stoły i krzesła) do wzrostu uczniów,
 - ocenę tygodniowego rozkładu zajęć uczniów,
 - prawidłowe oświetlenie stanowiska pracy ucznia,
 - warunki organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą,
 - gospodarkę substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach,
 - warunki do prawidłowej organizacji zajęć wychowania fizycznego.
- Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego oraz letniego dzieci i młodzieży.

Liczba obiektów wg ewidencji ogółem – 674, w tym 328 sezonowych.

Z tej liczby na terenie Olsztyna znajdowały się ogółem 341 placówki oświatowo - wychowawcze, w tym stałe – 214 (również zespoły), obiekty sezonowe – 127 turnusów wypoczynku zimowego i letniego. Skontrolowano 270 placówek, w tym 44 sezonowe (wypoczynek).

Na terenie miasta Olsztyna wiele uwagi poświęca się nadzorowi nad placówkami oświatowymi, przede wszystkim sprawującym opiekę nad najmłodszymi dziećmi.

W 2015 r. wzrosła liczba obiektów opiekuńczo-wychowawczych na terenie Olsztyna o 1 żłobek, 2 przedszkola, 3 niepubliczne szkoły podstawowe. Liczba pozostałych placówek, w tym również liczba turnusów zorganizowanego wypoczynku zimowego i letniego dzieci, nie uległa istotnym zmianom w odniesieniu do roku 2014.

Podczas przeprowadzonych w roku sprawozdawczym kontroli nieprawidłowości techniczno-sanitarne stwierdzono w 10% nadzorowanych placówek stałych. Stan sanitarno-techniczny placówek ulega ciągłej poprawie. Gmina Olsztyn jak i niepubliczne organa prowadzące dokonują remontów bieżących i kapitalnych, znacząco poprawiając warunki funkcjonowania placówek.

Pomimo uzyskania wielu sukcesów w tej dziedzinie, występuje w dalszym ciągu konieczność poprawy między innymi w zakresie: zapewnienia właściwych warunków sanitarno-technicznych pomieszczeń do nauki, sanitariatów, korytarzy szkolnych w 10 placówkach oświatowych; zapewnienia właściwych parametrów oświetlenia sztucznego

pomieszczeń do nauki w 9 placówkach oświatowych; zapewnienia właściwej nawierzchni boisk i placów rekreacyjnych w 5 szkołach.

Oceniano także środowisko szkolne pod względem zapewnienia uczniom higienicznych warunków nauki. Warunki pracy ucznia w szkole mają wpływ na jego zdrowie i rezultaty nauczania - uczenia się, dlatego personel szkoły obowiązany jest do stworzenia prawidłowych warunków i odpowiedniej organizacji pracy ucznia. O prawidłowej konstrukcji tygodniowego rozkładu zajęć ucznia decyduje zasada równomierności rozłożenia zajęć lekcyjnych w ciągu tygodnia nauki. Na ocenę składa się czas rozpoczynania zajęć lekcyjnych oraz różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy dniami tygodnia. W obu przypadkach zalecane jest, aby ta różnica nie była większa niż 1 godzina. Ogółem w 2015 roku dokonano oceny planów lekcji w 1191 oddziałach w 113 szkołach różnych typów, w tym w 42 na terenie Olsztyna. W większości szkół poddane ocenie plany lekcji konstruowane były prawidłowo, nieprawidłowości stwierdzono w 4 szkołach, placówki podjęły działania w celu wyeliminowania uchybień.

Wielogodzinne przebywanie uczniów w szkole wymaga zapewnienia im odpowiedniego stanowiska pracy. Dla każdego ucznia o określonym wzroście i określonej wysokości podkolanowej, powinno być dostosowane odpowiednie krzesło i stół. Gdy uczeń siedzi w ławce odpowiednio skonstruowanej i dobranej do wzrostu, może korzystać z oparcia, znacznie odciążając przez to mięśnie tułowia, jak również może wygodnie kłaść oba przedramiona na pulpicie ławki. Pozycja ta stwarza również warunki do optymalnego ułożenia narządów wewnętrznych, zwłaszcza w jamie brzusznej.

Prawidłowość dostosowania mebli do wzrostu uczniów ocenia się na podstawie Polskiej Normy. Obecnie Polska Norma ustala 8 numerów (rozmiarów) mebli. Co roku ocenie poddaje się ok. 15-20% stanowisk pracy przedszkolaka/ucznia. Badaniom podlegają uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz dzieci przedszkolne. Dostosowanie mebli do wzrostu dzieci utrzymuje się na stałym, dość dobrym poziomie. Odsetek stwierdzonych nieprawidłowych stanowisk w placówkach miasta Olsztyna w 2015 r. wynosiła ok 8,0%. (tolerowane jest niedostosowanie mebli do 10%).

Także oświetlenie pomieszczeń szkolnych powinno zapewnić wygodę widzenia, czyli zdolność rozróżniania szczegółów bez nadmiernego zmęczenia wzroku, umożliwić sprawne czytanie, pisanie. Niewłaściwe oświetlenie pomieszczeń może powodować zaburzenia w koncentracji, a także wykształcenie i utrwalanie wad wzroku oraz układu nerwowego człowieka. Ważne jest zatem stworzenie takich warunków dla przekazywania informacji, by praca w pomieszczeniach dydaktycznych była zarówno efektywna jak i przyjemna. Zagwarantowanie prawidłowych warunków do pracy związane jest z zapewnieniem odpowiedniego natężenia oświetlenia.

Zgodnie z zaleceniami Polskiej Normy natężenie oświetlenia sztucznego w polu zadania na płaszczyźnie ławki powinno wynosić co najmniej 300 lx, w polu zadania na płaszczyźnie tablicy co najmniej 500 lx. Wymagana jest też dobra równomierność oświetlenia w polu zadania. Bardzo ważne jest również unikanie efektu olśnienia. Szczególnie istotne jest to w przypadku oświetlania stanowisk z komputerami.

Światło sztuczne stosuje się jako uzupełnienie światła dziennego, które powinno być również właściwe. Nadmierne oświetlenie dzienne należy niwelować przez stosowanie odpowiednich zabezpieczeń (żaluzje itp.). Zaleca się ustawienie stanowiska pracy umożliwiającego naturalne oświetlenie (okna) od lewej strony w stosunku do frontu klasy.

Ocenę oświetlenia sztucznego przeprowadza się według Polskiej Normy. Pomiary wskazują na konieczność ciągłego monitorowania tego czynnika w salach zajęć dla dzieci. Szkoły posiadają obecnie dość dobre oświetlenie na płaszczyźnie stołów uczniowskich, natomiast więcej problemów stwarza oświetlenie tablic.

We wszystkich placówkach szkolnych Olsztyna zapewniono opiekę pielęgniarską, w tym w 14 szkołach, czyli około 40%, jest ona doraźna. W przedszkolach przepisy nie przewidują funkcjonowania gabinetów.

Jednym z problemów higieniczno-zdrowotnych zgłaszanych przez rodziców oraz dyrektorów szkół i przedszkoli jest wszawica. W 2015 r. otrzymano łącznie 15 zgłoszeń przypadków wszawicy w szkole/przedszkolu, w tym 6 na terenie Olsztyna. Przeprowadzono rozmowy z dyrektorami szkół na temat możliwości i sposobu postępowania w tym przypadku. Poinformowano o problemie również służby medyczne sprawujące opiekę na danym terenie. Na stronie internetowej tut. urzędu umieszczono materiały instruktażowe dotyczące postępowania w przypadku stwierdzenia obecności tych insektów. Należy tu zaznaczyć, że w świetle obowiązujących przepisów wszawica nie jest zaliczana do chorób zakaźnych ujętych w załączniku do obowiązującej ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 947 z późn. zm.), zatem powiatowy inspektor sanitarny nie ma możliwości wydania stosownej decyzji administracyjnej. Działania winny być podjęte przez rodziców, opiekunów lub placówki, w których przebywają dzieci kierując się dobrem dziecka chorego i innych dzieci uczęszczających do szkoły.

Pracownicy oceniali również warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Wychowanie fizyczne to wszelkie działania mające na celu przygotowanie jednostki do zbiorowego życia: kształtowanie sprawności fizycznej, kształtowanie umiejętności ruchowych, zdobywanie wiedzy o zdrowiu, kształtowanie postaw prospołecznych. W naszej ocenie na terenie powiatu olsztyńskiego tylko 47% szkół posiada w pełni wystarczające warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, w tym 61% szkół podstawowych, 75% gimnazjów, 33% samodzielnych szkół ponadgimnazjalnych i 67% zespołów szkół. W 2015 r. oddano do użytku 1 nowy obiekt sportowy – halę dla Gimnazjum nr 3 w Olsztynie.

Pod nadzorem na terenie Olsztyna znajduje się 19 żłobków (w tej liczbie 4 żłobki miejskie, 13 żłobków niepublicznych, 2 kluby dziecięce). W ciągu roku liczba dzieci w żłobkach/klubach Olsztyna wzrosła z 560 do ok. 595.

Państwowa Inspekcja Sanitarna dbała również o stan bezpieczeństwa podczas ferii zimowych i wypoczynku letniego, w tym również półkolonie i półzimowiska. Na terenie całego powiatu w 2015 r. zgłoszono ogółem 328 turnusów, w Olsztynie zorganizowano 127 turnusów. Przeprowadzono 44 kontrole w placówkach, w których wypoczywało 2413 dzieci. Stwierdzone w 3 przypadkach nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim przekroczenia limitu miejsc oraz nie zapewnienia właściwych warunków do utrzymania higieny osobistej.

V. DZIAŁALNOŚĆ ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ma na celu zapewnienie na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz planowania i realizacji inwestycji właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach w taki sposób, aby w trakcie eksploatacji tych obiektów nie powodowały one zagrożeń i uciążliwości dla zdrowia ludzi.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie dokonywał uzgodnień dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków przestrzennych, opiniował projekty ww. dokumentów wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Ponadto zajmował stanowiska w toku postępowań dotyczących oceny oddziaływania przedsięwzięć kwalifikowanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed

wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przez właściwy organ, o konieczności lub braku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. W procesie inwestycyjnym, na etapie projektowania obiektów budowlanych lub ich części, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie uzgadniał projekty budowlane i technologiczne inwestycji. Następnie uczestniczył w dopuszczeniu do użytkowania w zakresie spełnienia wymogów higieniczno-sanitarnych.

W 2015 r. wydano 322 stanowiska w formie pisemnej (opinie sanitarne, pisma), przeprowadzono 148 kontroli.

VI. OCENA FUNKCJONOWANIA PROMOCJI ZDROWIA I OŚWIATY ZDROWOTNEJ

Zadania

- Inicjowanie, organizowanie, prowadzenie oraz koordynacja i nadzór nad działalnością oświatowo-zdrowotną w podległych placówkach ze szczególnym uwzględnieniem edukacyjnych programów o tematyce zdrowotnej proponowanych przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Olsztynie.
- Współpraca z władzami lokalnymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej.

Program edukacyjny pt. „Trzymaj Formę!”

Program ma na celu edukację w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Skierowany do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, ich rodziców i nauczycieli.

Koordynatorzy programu uważają, że promowanie idei zdrowego stylu życia jest ważnym elementem edukacji prozdrowotnej. W szkołach realizujących program po raz pierwszy pojawiło się wiele pomysłów dotyczących dalszej realizacji programu, udoskonalenia prowadzonych działań oraz rozszerzenia zasięgu jego oddziaływania. Z kolei w szkołach, które realizowały program przez kolejny rok szkolny zaobserwowano korzystne zmiany w sposobie odżywiania się uczniów. Uczniowie chętniej sięgają po kanapki, jogurty i owoce. Koordynatorzy oceniają program pozytywnie i są przekonani, że powinien być kontynuowany w przyszłym roku szkolnym, dlatego liczba szkół realizujących program w roku 2015/2016 zwiększyła się.

Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

Program ma na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat szkodliwego wpływu substancji psychoaktywnych na organizm człowieka.

Działania kierowane były do uczniów, rodziców, nauczycieli, pracowników/opiekunów w placówkach letniego i zimowego wypoczynku oraz ogółu społeczeństwa m.in. podczas imprez prozdrowotnych.

Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 107 placówkach nauczania i wychowania oraz 50 placówkach służby zdrowia w Olsztynie, objęto nimi 3879 osób.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce.

Celem było zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy oraz zwiększenie odsetka osób, które nigdy nie wypaliły żadnego papierosa.

Odbiorcy programu:

- dzieci z najmłodszej grupy wiekowej - grupa docelowa 8-10 lat,
- dzieci, które nie eksperymentują z papierosami - grupa docelowa 13-15-lat,
- osoby wchodzące w dorosłe życie – grupa docelowa 20-29 lat.

Ogółem programem objęto ok. 3461 osób.

Program Przedszkolnej Edukacji Antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”.

Cele główne programu:

- wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy;
- zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.

Cele szczegółowe:

- wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych źródeł dymów,
- wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych dymów, „wydobycie” dymu papierosowego,
- zwiększenie wrażliwości dzieci na szkodliwość dymu papierosowego,
- zwiększenie wiedzy na temat skutków palenia papierosów,
- zwiększenie wrażliwości dzieci na miejsca, w których mogą być narażone na dym.

**Program przedszkolnej
edukacji antytytoniowej
„Czyste powietrze wokół nas”**

Program był kierowany do rodziców i dzieci 5-6 letnich w przedszkolach oraz nauczycieli. Ogółem programem objęto 724 dzieci oraz 549 rodziców. Dzieci nauczyły się, jak sobie radzić w sytuacjach, gdy osoby dorosłe palą w ich obecności, podniosły poziom wiedzy z zakresu szkodliwości dymu oraz biernego palenia na ich zdrowie, deklarowały, że jako osoby dorosłe nie będą paliły papierosów.

Według realizatorów programu nastąpił również wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy. Rodzice chętnie brali czynny udział w realizacji programu, deklarując nie narażać dzieci na bierne palenie. Realizatorzy i uczestnicy ocenili program pozytywnie.

Program edukacji antytytoniowej „Nie pal przy mnie, proszę”.

Cele szczegółowe programu:

- uporządkowanie i poszerzenie informacji na temat zdrowia,
- kształtowanie u dzieci postaw odpowiedzialności za własne zdrowie,
- uświadomienie dzieciom, że palenie tytoniu jest szkodliwe dla zdrowia,
- uwrażliwienie dzieci na szkodliwe oddziaływanie dymu papierosowego związane z biernym paleniem,
- wykształcenie u dzieci umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, gdy inni ludzie przy nich palą.

Program kierowany był do uczniów kl. I – III szkół podstawowych w Olsztynie oraz ich rodziców. Ogółem programem objęto 1592 uczniów oraz 289 rodziców.

Podczas realizacji programu wzrósł poziom wiedzy uczniów z zakresu szkodliwego wpływu dymu tytoniowego na zdrowie (głównie związane z biernym paleniem). Dowiedzieli się jak sobie radzić w sytuacjach gdy inni ludzie palą przy nich papierosy. Wszyscy realizatorzy widzą potrzebę kontynuacji tematyki w przyszłym roku szkolnym.

Program profilaktyki palenia tytoniu „Znajdź właściwe rozwiązanie”.

Cele

- zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum.
- integracja grupy, wyróżnienie liderów, uzasadnienie i wzmocnienie postaw zobowiązujących do nie palenia,
- ukazanie funkcjonowania ludzkiego organizmu i jego potrzeb, a przede wszystkim konieczność odpowiedniego odżywiania i czystego powietrza,
- przekazanie wiadomości o zachowaniach asertywnych, uczenie się rozpoznawania swych zachowań oraz uświadomienie mechanizmów nacisku grupowego wraz z nauczeniem się sposobów odmowy,
- uczenie rozpoznawania odczuć przeżywanych w sytuacjach trudnych, uświadomienie mechanizmów konfliktu, jak również uczenie umiejętności radzenia sobie z problemami,
- uczenie umocnienia poczucia własnej wartości w zbudowaniu pozytywnego myślenia o sobie i kształtowania ważnych umiejętności w kontaktach z ludźmi.

Program kierowany był głównie do uczniów kl. I – III szkół gimnazjalnych ich rodziców. Ogółem programem objęto 863 uczniów oraz 220 rodziców.

Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakazeniom HIV.

Cel programu: Ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV.

Program był kierowany do szerokiej grupy odbiorców w tym głównie osób dorosłych, młodzieży oraz pracowników służby zdrowia. Tematyka wzbudzała zainteresowanie szczególnie w grupie młodzieży, tym bardziej, że podczas prowadzonych działań edukacyjnych uwzględniana była również tematyka dotycząca

innych chorób przenoszonych drogą płciową oraz profilaktyka WZW typu B i C. Ogółem działaniami objęto 1606 osób.

Akcja „Moje dziecko idzie do szkoły”.

Cel główny:

Ukształtowanie prawidłowych nawyków i umiejętności prozdrowotnych uczniów.

Cele szczegółowe:

- podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia,
- uświadomienie rodzicom ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych dzieci,
- przekonanie rodziców o słuszności działań profilaktycznych podejmowanych w szkole i w domu.

Program był kierowany do rodziców i uczniów kl. I szkół podstawowych.

Ogółem działaniami objęto 1835 osób (w tym między innymi 846 uczniów i 730 rodziców).

„Zdrowe wakacje”.

Cel akcji :

Zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży z zakresu zagrożeń wakacyjnych (tematyka: zatrucia pokarmowe, wścieklizna, choroby przenoszone przez kleszcze, bąblowica, dopalacze, profilaktyka HIV/AIDS, Barszcz Sosnowskiego, skutki zdrowotne wynikające z nadmiernego promieniowania ultrafioletowego i inne w zależności od potrzeb).

Objęto nim 53 placówki letniego wypoczynku oraz 12 dyżurujących przedszkoli (VII, VIII 2015 r.) w Olsztynie.

Ogółem działaniami objęto 3084 osoby.

Profilaktyka grypy.

Celem akcji było zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat zapobiegania grypie sezonowej i antybiotykooporności.

Działania kierowane były do uczniów, nauczycieli, pracowników służby zdrowia, pracowników placówek zimowego wypoczynku oraz ogółu społeczeństwa.

Ogółem działaniami objęto 416 osób.

Popularyzacja zapisów Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem.

Cel akcji:

Zapobieganie zachorowaniom na nowotwory złośliwe.

Działania kierowane były głównie do młodzieży, nauczycieli oraz innych osób zainteresowanych. Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w nauczania i wychowania. Ogółem działaniami objęto 3095 osób.

VII. ZADANIA DLA PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ NA 2016 ROK.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie w 2016 r. będzie realizował zadania statutowe i pozastatutowe w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku oraz zapobiegania powstawaniu chorób, w tym zakaźnych, społecznych (cywilizacyjnych) i zawodowych.

Prowadzenie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego przyczyniło się w 2015 r. do dalszej poprawy stanu sanitarnego powiatu olsztyńskiego.

Pomimo stwierdzonej poprawy stan sanitarny wielu obszarów w powiecie grodzkim-Olsztyn wciąż jeszcze wymaga poprawy.

Do najważniejszych zadań, wymagających zaangażowania Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy:

- Sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem pacjentów korzystających z usług medycznych w podmiotach medycznych na terenie powiatu olsztyńskiego poprzez prowadzenie efektywnej działalności kontrolnej, edukacyjnej i zdrowotnej w zarejestrowanych placówkach służby zdrowia w celu zapobiegania zakażeniom zakładowym oraz schorzeniom krwiopochodnym.
- Prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych.
- Sprawowanie nadzoru nad wykonawstwem szczepień ochronnych w celu uodpornienia całej populacji zgodnie z kalendarzem szczepień ochronnych.
- Propagowanie wśród pracodawców, kadry kierowniczej nadzorowanych zakładów pracy prozdrowotnych zachowań w miejscu pracy
- Prowadzenie działań dotyczących realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w nadzorowanych podmiotach.
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie świadomości pracowników w zakresie bezpiecznej pracy.
- Podejmowanie działań mających na celu poprawę warunków pracy, a tym samym zmniejszenie ryzyka zawodowego, szczególnie w przypadku narażenia na występujące w środowisku pracy czynniki rakotwórcze lub mutagenne i biologiczne.
- Nadzór nad chemikaliami, produktami biobójczymi w świetle obowiązujących przepisów.
- Prowadzenie nadzoru nad jednostkami zbiorowego zaopatrzenia w wodę w zakresie zapewnienia mieszkańcom wody do spożycia zgodnej z wymaganiami sanitarnymi.
- Kontynuowanie monitoringu jakości wody pitnej i wody w kąpieliskach w celu oceny jej bezpieczeństwa zdrowotnego.

- Podejmowanie działań w celu zapobiegania, likwidacji lub minimalizacji nieprawidłowości sanitarno-higienicznych w obiektach użyteczności publicznej, głównie w obiektach sportowych i kulturalnych, na terenach rekreacyjnych i placach zabaw dla dzieci.
- Prowadzenie nadzoru nad stałymi i sezonowymi obiektami turystycznymi.
- Ocenianie zgodności działalności zakładów z zasadami obowiązującego prawa poprzez przeprowadzanie kontroli sanitarnych w zakresie zapewnienia warunków higieniczno-zdrowotnych przy produkcji żywności pochodzenia nie zwierzęcego, obrocie żywnością, transporcie środków spożywczych; warunków produkcji/obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków.
- Ocenianie bezpieczeństwa środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu a także jakości żywienia w wybranych placówkach.
- Upowszechnianie wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i higieny żywności w świetle zmieniającego się prawa żywnościowego, a w szczególności o obowiązku prowadzenia kontroli wewnętrznej w zakładach produkcji/obrotu żywnością, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.
- Dążenie do utworzenia właściwych warunków nauczania dzieci i młodzieży w szkołach poprzez zapewnienie właściwych warunków sanitarno technicznych oraz prawidłowo zorganizowanego stanowiska pracy ucznia.
- Podejmowanie działań mających na celu zapewnienie prawidłowych warunków pobytu dzieciom w żłobkach i klubach dziecięcych.
- Kontynuowanie realizacji interwencji programowych i nieprogramowych oraz koordynacja i nadzór nad działalnością oświatowo - zdrowotną w podległych placówkach.
- Współpraca z władzami lokalnymi i organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej.
- Inicjowanie nowych przedsięwzięć w zakresie zapobiegania negatywnym wpływom czynników i zjawisk na zdrowie ludzi, wdrażanie oraz respektowanie aktualnie obowiązujących wymagań higienicznych i zdrowotnych na etapie powstawania nowych obiektów budowlanych.